

Uredništvo in uprava:
Ljubljana,
Šelenburgova ulica št. 6/II.

DELAVEC

Glasiló Glavnega Radniškega Saveza Jugoslavije.

Izhaja vsak četrtek.

Stane posamezna šte. 1 Din,
mesečno Din 4--., celoletno
48 Din. — Za člane izvod
po 80 para.

Oglasi po ceniku.

Dopisi morajo biti frankirani
in podpisani, ter opremljeni
s štamp. dotične organizacije

Rokopisi se ne vračajo.
Reklamacije so poštnine
pioste.

V tem znamenju bomo zmagali!

Zadnji čas so skušali razni neprijatelji omajati disciplino naših strokovnih organizacij in razbiti s tem glavno trdnjavo slovenskega delavstva.

Na I. konferenci strokovnih organizacij GRSJ zbrano delavstvo pa se je po svojih delegatih enodušno izjavilo proti tem poskusom in izreklo za enotnost in disciplino v naših organizacijah.

Vsi delegati so sprejeli soglasno resolucijo, ki na eni strani načelno jasno opredeljuje našo pot in ki dokazuje, da z načeli ne mešetarimo, ki pa na drugi strani zopet podčrtava, da smo pripravljeni hoditi to pot v sodružni slogi in strpljivosti z vsemi, ko so dobre volje.

Ob enem pa resolucija odločno prepoveduje, da bi naše organizacije kdo še v bodoče razkrajali. Kdor bo to še poskušal, ta naj ve, da gazi voljo vsega strokovno organiziranega delavstva brez razlike smeri.

Želja, ki so jo prinesli s seboj delegati skoro z vseh krajev, je bila: Vpostavite mir, posvetite svoje sile obrambi delavskih interesov, ne trosite v brezplodnih medsebojnih bojih sredstev naših organizacij!

Ti delegati bodo ponesli v svoje kraje sporočilo, da je konferenca te želje soglasno osvojila.

Konferenca je vpostavila slovo, red in disciplino v strokovnih organizacijah in nova Strokovna komisija bo oprta na avtoriteto vseh delegatov in članstva čuvala nad tem, da se bomo vsi po tem ravnali. Odločeni smo, posvetiti svoje sile obrambi delavskih interesov, izločiti hočemo medsebojne boje, vpostaviti hočemo v naših vrstah red in disciplino. V tem znamenju bomo zmagali! — Kdor bo udaril v obraz tako enodušno izraženi volji, ta se bo sam sodil in obsodil. On bo delal proti resoluciji, ki jo je kongres soglasno sprejel, kot temelj za naše bodoče razmerje do ostalih delavskih organizacij v Sloveniji.

Ta resolucija se glasi:

Resolucija o razmerju strokovnih organizacij GRSJ. v Sloveniji do ostalih delavskih organizacij.

V soglasju s tozadevnimi sklepi nadrejenih instanc strokovnega pokreta, združenega v Mednarodni strokovni zvezi, sprejema I. pokrajinska konferenca strokovnih organizacij GRSJ. v Sloveniji, sledeče smernice:

I.

Odnosaji strokov. organizacij GRSJ. do političnih strank.

1. Strokovne organizacije GRSJ. so v svojih akcijah neodvisne od vseh političnih strank. Na drugi strani prepovedajo v političnih akcijah odločitve političnim organizacijam, med tem ko se spuščajo same v politiko le v toliko, v kolikor je to v varstvo delavskih gospodarskih interesov potrebno. Pri tem prihajajo v interesno skupnost s političnimi strankami, ki delajo za demokracijo in socializem in stoje na razrednem, mednarodnem stališču.

2. Izhajajoč iz tega načelnega stališča morajo ostati strokovne organizacije v medsebojnih bojih političnih strank, ki zastopajo načela demokracije in socializma, nevtralne. Konkretno velja to za njih razmerje, do obeh delov SSJ. v Sloveniji.

3. Funkcionarjem strokovnih organizacij dopušča in priporoča konferenca vkljub temu delo na političnem polju. To njihovo delo pa mora iti, v kolikor se tiče spora med socialističnimi frakcijami, za tem, da se duhovi zblizajo in ustvari politična enotnost socialističnega pokreta.

4. Konferenca priporoča obema socialističnim frakcijama, da se sporazumeta v pokrajinskih samoupravnih vprašanjih pokrajinskega pravilnika, ki pa mora ostati v soglasju s štatutom celokupne SSJ., ki se more menjati le na državnem kongresu.

5. Konferenca prepoveduje vsem strokovnim organizacijam in njih funkcionarjem, da bi napadali po časopisju z očitno sovražno tendenco sodružne organizacije, priključene GRSJ in njih funkcionarje, predno so o njih eventualnih pregreških in napakah izrekli svojo sodbo kompetentni odbori in po statutih predvidene prizivne instance oziroma razzsodišča.

Dalje nalaga konferenca vsem priključenim organizacijam, ki bi se jih skušalo izrabljati za razbijanje strokovnih organizacij GRSJ., da podajo v »Delavcu« na poziv Strokovne komisije izjavo, da stojijo na stališču enotnosti strokovnega pokreta GRSJ. in sklepov te konference in da ne soglašajo z načrti, ki gredo za tem, da se enotnost strokovnih organizacij GRSJ. razbije.

II.

Razmerje strokovnih organizacij GRSJ. do ostalih strokovnih organizacij.

1. Od strokovnih organizacij, priključenih Strokovni internacionali v Moskvi, loči strokovne organizacije GRSJ. razlika v strokovni taktiki. — Dokler obstoja ta razlika, je vsaka organizacijska spojitev s temi organizacijami nemogoča.

2. S strokovnimi organizacijami, ki stoje praktično na stališču strokovne taktike Mednarodne strokovne zveze, to je s strokovnimi organizacijami lesnih delavcev in tipografov je organizatorično zblizanje mogoče in zaželjeno.

Novi Strokovni komisiji se nalaga, da povspehuje prizadevanja GRSJ., ki gredo v tem pravcu.

III.

Razmerje strokovnih organizacij GRSJ. do zadržnih organizacij.

Tudi zadržne in strokovne organizacije morajo biti vsaka na svojem polju neodvisne. Pač pa obstoja med njimi interesna skupnost in potreba medsebojne podpore.

Strokovnim organizacijam GRSJ se nalaga, da podpirajo po svojih močeh delavski zadržni pokret.

Naši člani, ki so ob enem člani organizacij pa so ob enem dolžni, da uveljavijo v teh organizacijah socialistična načela.

IV.

Razmerje strokovnih organizacij GRSJ. do delavskih kulturnih organizacij.

Strokovne organizacije GRSJ. bodo podpirale enako, kakor dosedaj, tudi v bodoče delavske kulturne, športne, ženske in mladinske organizacije.

Naše dosedanje delo.

(Referat s. Uratnika na 1. pokrajinski konferenci strokovnih organizacij GRSJ v Sloveniji.)

Naša konferenca ima rešiti v razmeroma kratkem času tako obširen dnevni red, da moramo biti vsi referenti, kolikor mogoče kratki.

To bomo tudi lahko: Mi smo priobčili svoje referate že v Delavcu. Kar je najvažnejšega, pa smo zbrali razven tega še v knjižici Strokovne organizacije GRSJ v Sloveniji, ki leži pred vami.

Zlasti je to, kar bi vam imel podati jaz k referatu: Dosedanje delovne Strokovne komisije in njej priključenih organizacij že vse v tej knjižici. Jaz vam v svojem referatu ne bom vsega tega ponavljal, ampak bom podal samo nekaj resume, v katerem bom ostro podčrtal tiste točke, ki so za debato in razpravo važne in o katerih je treba zaslišati mnenje konference.

Ob zadnjem strokovnem kongresu smo imeli v naših strokovnih organizacijah še nad 8700 članov. To število je padlo do konca leta 1923 pod 7000.

Za to padanje so bili merodajni tile razlogi: na eni strani odpad Osrednjega društva lesnih delavcev, na drugi strani odpad komunistično orientiranih kovinarjev, ki je oslabil naše vrste pred vsem na Jesenicah. Precejšnjo škodo je povzročila kovinarski organizaciji tudi celjska stavka pri Westnu.

Kar se tiče razmerja do Osrednjega društva lesnih delavcev, — stoji, — da je oster boj na zadnjem kongresu razmerje do te organizacije poostrial. Ravno tako pa tudi stoji, da se je odločila ta organizacija za odcepitev v veliki meri tudi zato, ker se je hotela izogniti razcepu in vsled tega lavirati med obema strujama, komunizmom in socializmom, ki cepijo danes po vsem svetu tudi delavske strokovne organizacije. To je ista taktika, ki jo gredo tiskarji.

Kar se te taktike tiče, — je čisto jasno, da se tako dolgo ne bo mogla obdržati, — dokler III. internacionala noče notnih organizacij, čeprav se poslužuje gesla enotne fronte, kot pravnega sredstva, s katerim se hoče v naše orgnaizacije vtihotapiti, v namenu, da jih razbije. Sodrugi lesni delavci so že občutili in bodo še občutili neiskrenost te taktike in bodo še radi priznali, da velja stavek: Es kann der Beste nicht im Frieden leben, wenn es dem bösen Nachbar nicht gefällt. — V tej meri, ko bo pri njih prodiralo to spoznanje, se bodo zopet naslonili na ostale stroke našega pokreta, kar iskreno želimo. Tembolj upravičeno je upanje, da bo do tega v najkrajšem času prišlo, ker vemo, da stoji ogromna večina lesnih delavcev na onem taktičnem stališču, ki ga zagovarjajo organizacije amsterdamske smeri.

Strokovna komisija se je trudila, da vpostavi stike s celo organizacijo lesnih delavcev. Zato ni bila mnenja, da je koristno trgati posamezne podružnice od te organizacije, dobro se zavedajoč, da tirajo taki poizkusi vso organizacijo na levo.

Druga številna izguba je zadela naše organizacije na Jesenicah, kjer je vsled jasne opredelitve kovinarske organizacije napram komunizmu par sto članov odpadlo.

Mi smo mnenja, da je bila ta izguba neizbežna: neodvisni so silili na tej točki v snidikalno taktiko, ki bi vodila tja, kamor je šla neodvisna rudarska organizacija v Trbovljah. Tako je stala kovinarska organizacija pred odločitvijo,

ali je bolje nekaj izgubiti, ali dopustiti, da se vse razbije. Odločnemu nastopu naših zaupnikov v teh podružnicah, pa tudi delu funkcionarjev centrale se je zahvaliti, da smo rešili na Jesenicah več, kakor smo pričakovali. Številčno izgubo pa zelo odtehta večja akcijska svoboda, ki jo daje soglasje v taktičnih vprašanjih. Strokovni komisiji se je od nekaterih strani očitalo, da je napram komunistom preveč oprezno nastopala in da zlasti Delavec na to stran ni dosti ostro rezal.

Ti očitki pa niso točni. Delavec se na to stran načelne polemike ni izogibal. Skušal je le, kolikor mogoče vse izpuščati, kar bi žalilo in sililo na razkol, ker smo bili mnenja, da dela čas za edinstvo organizacij in zmago amsterdamske taktike.

Pa bodisi kakorkoli: gotovo tista kritika ni upravičena metati kamenja na našo taktiko, ki bi nam očitala istočasno neodločnost napram komunizmu, ko nam očita številčne izgube, ki so morale nastati, ko smo razčistili položaj in ki nam je padla v trenutku najtežjih odločitev v hrbet in paktirala z nasprotniki.

Kar se Westnove stavke tiče, smo bili v boj izzvani. Boj se je tudi še zadosti dobro končal, manjkalo je na naši strani le vztrajnosti, ki bi bila vsilila podjetju, ki je dobilo v stavki zelo čuti, da režejo stavke na dve strani, respekt pred organizacijo. Te vztrajnosti ni bilo, — ker je bilo članstvo v tej tovarni po večini povojno.

Ta stavka je bila za nas šola, ki nam je pokazala, kako nevarne so težke borbe v delavstvu, ki ni prekaljeno v organizacijah.

Gotovo je ta šola mnogo pripomogla, da nismo šli na Jesenicah v past, ki so nam jo nastavljali. Po letu 1923 imajo zaznamovati naše organizacije nov znaten padeč na članstvu.

Mi smo podali delegatom po podružnicah specifikiran seznam tega padanja in pričakujemo, da nas bodo v komisiji opozorili na vzroke tega padanja v posameznih konkretnih slučajih. Po našem mnenju gre pri tem deloma za splošen pojav, ki ni omejen samo na Slovenijo.

Sedanja industrijska kriza je obenem kriza strokovnih organizacij.

Na drugi strani pa je gotovo, da vpliva na naše strokovne organizacije tudi razkol v vrstah socialističnih političnih organizacij neugodno. Zlasti je neoporečno, da so v tem za bodočnost kali vedno novih in velikih nevarnosti. Zato naša pokrajinska konferenca ne sme iti mimo tega vprašanja, ampak mora zavzeti napram njemu jasno stališče.

Zato se moramo dotakniti v svojem poročilu tudi razkola, ki razdvaja SSJ v Sloveniji in pojasniti stališče, ki ga je zavzemalo do tega vprašanja dosedanje vodstvo strokovnih organizacij.

Kdo je razkola v naši politični stranki kriv?

Vsaka revolucija ima svoje vzroke. Revolucija, ki se začneja v slovenskem delu naše politične stranke, jih seveda tudi ima.

Revolucija je posledica nedelavnosti, podcepanja dela v političnih organizacijah, golenja zakonitosti v njih, pomanjkanja discipline in prevelike vere

v moč denarja v delavskih organizacijah razredno bojne smeri.

Tako mi revolucijo, ki se začne s Trbovljami kot navadno reakcijo proti brezdomnim pomanjkljivostim razumemo in ne priporočamo in nismo nikdar priporočali, naj bi se iz vsega tega naš delavski pokret ničesar ne naučil in šel nazaj na stara pota.

Vse to pa so vprašanja, ki jih nismo kompetentni tukaj reševati.

Tudi vprašanje: kdo je razkol zakrivil, bi bilo le takrat važno, ako bi ga bilo res povzročilo sedanje vodstvo Strokovne komisije, ki bi zaslužilo v tem slučaju po pravici Vašo obsodbo.

Vendar temu ni tako in je resnica vse drugačna. Predno se je moralo začeti brigati vodstvo Strokovne komisije za politični razkol, je bil razkol že — dejstvo.

Zadnje državnozbornske volitve so našle sedanje vodstvo še na strani skupine okrog »Napreja«, — in vendar so zbrale, če ne večino, pa vsaj polovico socialističnih glasov skupine, ki so s to skupino pretrgale vezi.

Pred tem dejstvom ni bilo mogoče zatiskati oči, ker je to dejstvo nevarno ogrožalo enotnost strokovnih organizacij.

Zato so morali izdati strokovni voditelji poziv na zedinjenje. Žal, da brez uspeha.

Tako je rana še danes odprta in peče. Večina članstva naših strokovnih organizacij stoji danes izven skupine SSJ okrog Napreja, še vedno pa je močan del, ki stoji za njo.

Med obema skupinama se bije boj na najbolj srdit način. Sovraštvo je vedno hujše in pri ozki zvezi naših sindikatov s političnimi organizacijami je jasno, da je mogoče samo dvoje: ali se morajo razdvojene politične organizacije zopet zblížati, — ali pa bo razbila razdvojena politična organizacija še strokovne organizacije.

Jaz še enkrat močno podčrtavam: Niso bili strokovničarji tisti, ki so razdvojili politično organizacijo. Strokovničarji so bili le tisti, ki so spoznali veliko nevarnost, ki iz tega za strokovne organizacije sledi, zato so začeli v interesu enotnosti strokovnih organizacij s politiko zblíževanja in ublažitve političnega razkola.

Strokovničarji so delali na zblížanje obeh delov, ker so od prvega trenutka videli tu in tam močne organizacije in so zato vedeli, da ena stran ne bo spravila druge na kolena in da je treba tu sodružnega sporazuma. Na drugi strani se je to odklanjalo in onemogočalo, na koncu pa izdalo odkrito parolo, da je treba razklati tudi strokovne organizacije. Na to parolo je odgovorila velika večina strokovnih organizacij z odločnim: ne. Z odločno voljo, da mora naša skupnost v strokovnih organizacijah politični pokret ujediniti, ne pa da bi razsulo v političnem pokretu potegnili še strokovne organizacije za seboj. Nekatere organizacije se važnosti in resnosti te odločitve ne zavedajo, ali pa se zavedajo — in mislijo, da je dobro, ako delajo z dvojnimi obrazom. O tem vprašanju prosimo, da se konferenca jasno izrazi.

O gospodarstvu in proračunu Strokovne komisije, o naši mezni politiki, bodo posebni referati, podatke, ki se

nanašajo na gospodarstvo nam priključnih organizacij, bodo našli delegati v knjižici.

Zato lahko v tem referatu te stvari preskočimo.

Temeljiteje pa se je treba dotakniti točke: aparat naših strokovnih organizacij.

Nobenega dvoma ni, da je ta aparat spremembe potreben. Mi imamo v Sloveniji precej strokovnih tajnikov, — vendar imamo cele stroke, ki so brez tajništva. Mi imamo preveč delavcev, delo pa je pa tako neekonomično razdeljeno, da se koplji na eni strani preveč dela, — na drugi pa ni ne dela ne sredstev in izkušnja, da si začnejo naši funkcionarji krajšati s tem čas, da si začnejo med seboj razbijati organizacije, kar menda ni naš namen, je velika. To bo treba spremeniti.

Iz člankov in predlogov, ki sta jih napisala v predpripravah za kongres tozadevno s. Reje in s. Leskošek se vidi, da se to splošno čuti. Oba predlagata razne fuzije manjših strokovnih društev v splošne strokovne organizacije, a vsak na svoj način. Ako bi vprašali tozadevno za nasvete po celi državi, potem bi našli sto različnih mnenj. —

Mi smo mnenja, da se more reševati vprašanje organizacijskega tipa edino na državnem kongresu.

Tam smo se izrekli za to, da ostanejo organizirane posamezne obrtne stroke po svojih internacionalnih zvezah. V principu smo osvojili to tudi za večje industrijske panoge. Za vse ostale industrijske panoge se ima ustanoviti splošna organizacija tovarniških delavcev.

Jasno je, da more postati slednje le sedanja organizacija kemičnih delavcev, ki združuje tovarniške obrate, ne pa Splošna delavska Unija v Celju, ki se ne opira v glavnem na take obrate, ampak je izšla iz tipično obrtne stroke.

Ves ta spor bi se dal načeloma lahko rešiti: vsa obrtna strokova društva bi lahko vzdrževala brez vseh nepotrebnih fuzij skupnega tajnika, ki bi se za njihovo stroko brigal.

To je bilo od prvega početka v našem programu. Vendar se s silo ne da izvesti. Zato je treba, da se prestavijo centrale teh strok v en kraj in da si izvolijo skupnega tajnika.

Na teh vprašanjih so se dosedaj naša tozadevna prizadevanja razbila. Če nismo uspeli, so tega veliko krivi razni naši tajniki, ki niso iskali združitve in simpatij, ampak vedno le sporov in ki se niso zavedali, kako važno je, da se postopa na vse strani lojalno.

Strokovna komisija bo šla pri vprašanju redukcije aparata z dobrim zgle dom naprej. Jutri boste čuli, da smo trdno odločeni tu do skrajnosti štediti. Vi ste čitali celo vrsto grdih osebnih napadov in sumničenj na sedanje funkcionarje Strokovne komisije, kojih jedro je, da je vse njihovo delo diktirano po osebnem interesu. Pod našo častjo je, da bi odgovarjali na take očitke, ker se dobro zavedamo, da smo žrtvovali za pokret mnogo, tudi če se je bilo treba odločiti osebno za slabšo pot. Mi za zaupanje ne prosimo: sodite o našem delu in prosto odločajte!

Če nam ne zaupate, potem to nedvoumno povejte in mi se bomo uklopili večini in izvajali posledice.

Potek I. pokrajinske konference.

I.

Dne 2. in 3. avgusta t. l. je zborovala v hotelu »Tivoli« v Ljubljani I. pokrajinska konferenca strokovnih organizacij GRSJ v Sloveniji.

Konferenci je prisostvovalo 55 delegatov, ki so zastopali 4966 članov. — Razven njih je prisostvovalo kongresu 15 članov od centralne uprave in od pokrajinskega odbora Glavnega Radniškega Saveza. Konferenco so posetili tudi sledeči zastopniki sodružnih organizacij GRSJ izven Slovenije: za Izvrševalni odbor GRSJ njegov predsednik s. Blagoje Bračinac in njegov tajnik s. Bogdan Krekič, za oblastni odbor GRSJ v Zagrebu, njegov predsednik s. Štefan Pongračič in njegov tajnik s. Viljem Haramina. Savez privatnih nameščencev je bil zastopan po svojem predsedniku s. Viljemu Pfeiferju. Delavsko zbornico je zastopal s. Rado Če-

lešnik, Konsumno društvo za Slovenijo s. Šime Jurčič, »Svoboda« pa s. Rudolf Golouh.

Konferenco je otvoril s. Franc Svetek, ki je pozdravil po utrditvi poslovnika in dnevnega reda delegate in navzoče goste.

V imenu Izvrševalnega odbora GRSJ je pozdravil konferenco Blagoje Bračinac, v imenu oblastnega odbora GRSJ iz Zagreba pa sodrug Viljem Haramina, v imenu K. dr. za Slovenijo Jurčič, v imenu Delavske zbornice Če-lešnik, v imenu »Svobode« Golouh. — Nato so bili izvoljeni v verifikacijsko komisijo sledeči sodruzi: France Vidmar in Ivan Ropret (Ljubljana), Janko Avsenik (Jesenice), Martin Bibič (Maribor) in Alojz Leskošek (Celje). Po naročilu verifikacijske komisije so bili izvoljeni za predsednike ss. Petejan, Jeram in Cvajner, za tajnika ss. Jakomin in Saksida.

II.

Nato je podal s. Filip Uratnik tajniško poročilo, ki ga na drugem mestu objavljamo. S. Josip Tome je podal blagajniško poročilo, s. Jože Golmajer pa poročilo kontrole.

Kontrola je predlagala, da izreče konferenca odstopajočemu odboru Strokovne komisije zaupnico.

H koncu je pozval s. Svetek delegate, naj se ne strašijo kočljivih vprašanj. Potrebno je, da na konferenci vse povemo, kar o strokovnih funkcionarjih mislimo. Naj se pokaže, ali se dajo razni očitki, ki jih čitamo po listih, vzdržati ali ne.

V nedeljo ob 8. uri se je pričela debata o teh poročilih. Ta debata je trajala od 8. do 12. ure. V otvoritvi je povdarjal sodrug Svetek, da je v časih industrijske krize za strokovne organizacije zelo važno, da je delavstvo tudi politično močno. Zato bi bilo zelo želeto, da bi našel kongres pota in sredstva, ki bi popeljali slovensko delavstvo iz sedanjega političnega razsula. Sodr. Uratnik je prečital resolucijo, ki jo misli staviti k tajniškemu poročilu.

S. Bahun posega v debato v imenu železničarjev in izjavlja, da bodo železničarji radi z vsemi močmi podprli skupni delavski pokret, čeprav imajo železničarji v vprašanju mezdnih pogodb poseben položaj. Želijo pa, da se posvetijo naše skupne institucije res strokovnemu delu. Zato pozdravlja resolucijo, v kolikor se obrača proti osebnim napadom po listih.

Resolucija k oblastnemu pravilniku.

Pravilnik

za oblastne in krajevne medstrokovne odbore GRSJ.

objavljen v 28., 29. in 31. št. lista »Delavec« in predložen v smislu čl. 39 poslovnega pravilnika GRSJ. I. pokrajinski konferenci slovenskih strokovnih organizacij, vršeci se dne 2. in 3. avgusta 1924 v Ljubljani v odobritev, se sprejema s sledečimi spremembami:

V čl. 6. odstavek prvi, se prvi in drugi stavek brišeta in nadomestita s sledečim besedilom: Oblastna konferenca se sestaja redno vsaki dve leti, sklicuje pa jo oblastni odbor, izvanredno se sestaja najkasneje tri mesece po državnem kongresu GRSJ, ali na zahtevo ene tretine članov, ki so v sestavi pokrajinskega pododbora GRSJ.

V čl. 6. a: 1. odstavek tretji, se na koncu prvega stavka dodajo še besede: pred sklicanjem pokrajinske konference.

V čl. 6., za tretjim odstavkom se postavi še četrti odstavek z besedilom: 4. Po eden zastopnik central, ki imajo svoj sedež v Sloveniji, in so v sestavi GRSJ.

Čl. 8. se popolnoma briše in nadomesti s sledečim besedilom: Stroški delegatov za oblastno konferenco, kakor tudi za seje članov uprave GRSJ, ki stanujejo v Sloveniji, se pokrivajo iz delegacijskega fonda, v kojega plačujejo vsi strokovno organizirani člani, koji so

S. Jeram pozivlja delegate, naj se vsi oglase in povedo svoje mnenje.

Glede resolucije je mnenja, da resolucija sama ne bo mnogo pomagala, ker dokler je nekaj takega tiska, ki bo osebne napade rad prinašal, ne bo nič bolje. Zato je to vprašanje, ki se mora rešiti na političnih kongresih.

Nevarnost obstoja, da bi vedla taka resolucija strokovne organizacije res v razkol.

Glede razmerja strokovnih organizacij do gospodarskih, se govornik z resolucijo strinja. Želi pa, da se močnejše povdari, da imajo deloviti združne organizacije socialistično.

S. Leskošek izjavi, da se z resolucijo, kakor je predložena, ne more strinjati, ker hoče nasilno udušiti javno kritiko. To je tem težje, ker imamo dve politični stranki. Tega je krivo sedanje vodstvo Strokovne komisije. Ni res, da je bilo to vodstvo nevtrarno. V brošurah, ki so se izdajale, se je enostransko priporočal tisk one frakcije SSJ, s katero je vodstvo simpatiziralo.

S. Reje brani predlog O. d. kemičnih delavcev glede spojitve malih savezov v splošna strokovna društva.

S. Cvajner: Želja članstva, ki ga zastopam je, da se preneha z razkoli in osebnimi napadi. Po govoru, ki ga je imel s. Svetek na občnem zboru naše podružnice in včeraj tukaj, nimam zaupanja, da bo s. Svetek v tem pravcu deloval. Zato bom glasoval za nezaupnico sedanjemu vodstvu.

(Dalje prihodnjik.)

priključeni oblastnemu odboru GRSJ v Sloveniji, potom svojih central ali oblastnih tajništva od tedenskega prispevka po 0.10 p.

Delegacijski fond upravlja oblastni odbor ločeno od drugih fondov in svoje blagajne, in ga ne sme vporabljeti za druge svrhe. O njegovem stanju ima poročati oblastni konferenci, koje naloga je, da razmeram primerno prispevek znižuje ali zvišuje.

V čl. 10. se točka c. briše in nadomesti z besedilom: c) posamezne centrale, ki imajo svoj sedež v Sloveniji.

Čl. 12. Oblastni odbor sestoji iz 10 članov (se doda še besede) in 10 namestnikov.

V odstavku drugem se besede: novega člana — brišejo in nadomestijo z besedo: namestnika.

Opomba: Vsi člani, ki žele imeti oblastni pravilnik GRSJ, naj si shranijo 28., 29. in 31. številko »Delavec« in to resolucijo. Ti pravilniki in pravila GRSJ, so razven tega natisnjeni v knjižici Strokovne organizacije GRSJ v Sloveniji, ki si jo naj vsaka podružnica najmanj v enem izvodu naroči. Tudi noben zaveden zaupnik ne sme ostati brez te knjižice. Knjižica stane 10 Din in se naroča pri Osrednjih društvi rudarjev, kemičnih delavcev in kovinarjev. — Ostale stroke jo naroče pri Strokovni komisiji.

Naše organizacije.

Kovinarska stroka.

10 kongres kovinarske internacionale na Dunaju.

Na Dunaju se je vršil v dneh 24. in 25. julija t. l. mednarodni kongres železne internacionale, na katerem je bilo 77 delegatov iz 18 držav. Iz poročila delegata SMRJ sodruga Bračinaca (posnemamo tole: Dunaj, novi Dunaj je postal čar svobode, simbol osvobodilne borbe razredno zavednega proletariata ne samo Avstrije, temveč celega sveta. Kdor hoče videti kaj je organizacija, njene metode, delo in borbe, ta mora iti na Dunaj. Kdor hoče, da spozna moč organizacije, voljo in disciplino članov strokovnega in političnega pokreta delavskega razreda, ta ne najde boljših šol in primerov, kakor primer socialističnega pokreta na Dunaju. Organizacije so razvite do viška, istotako socialistična kultura delavcev. Vera v končno osvobodjenje proletariata je vkoreninjena. S to vero gre delavec na delo v tovarno in delavnico, iz njih se po delu vrača v organizacijo, na shode, na se-

stanke, nato domov in drugi dan zopet na delo v zavesti, da dela za velike ideje — socializem.

Čim prestopiš avstrijsko mejo, si svoboden policijskih sitnosti in množestvilnih detektivov, ki ti v ostalih državah sledijo na vsak korak. Svoboda zborovanja in izražanje misli je popolnoma zajamčena. Inozemski delegati smejo na delavskih shodih in kongresih brez strahu govoriti. Dunaj je postal zatočišče za vse mogoče emigrante, raznih barv in nians iz celega sveta. — Za to svobodo se je zahvaliti samo politični moči socialističnega proletariata, ki je tako jak, da obračuna z vsakim, ki bi hotel kršiti demokracijo. Dunajsko delavstvo ne izrablja svojo politično moč na račun drugih. Nasprotno, ono omogoča, da očuvajo demokratsko svobodo, da se razvije idejna in kulturna borba do viška. Iz te borbe mora iziti ono, kar je najboljše in najbolj koristno za delavski razred. Delavci se zavedajo, da demokratska svoboda nikomur ni tako koristna, kakor ravno delavskemu razredu. Radi tega koncentri-

rajo oni danes vso svojo silo na to, da čuvajo priborjeno svobodo in demokracijo, ker se zavedajo, da jim bo mogoče samo po tej poti priti do končnega osvobojenja.

Na socialističnemu Dunaju — kakor se ga s ponosom lahko imenuje — izhaja tudi komunistični tisk. Istotako imajo tam sedež mnogoštevilni »štabi« za propagando in agitacijo, ki s pisano in živo besedo obrekujejo in blatijo dunajski socialistični pokret in strokovne organizacije amsterdamske pravca. A nikomur pa ne pade v glavo, da bi se proti njim boril s sredstvi, ki ne odgovarjajo proletarski demokraciji. — V Rusiji, o kateri se govori, da je proletarska država, se pa zapira, preganja in ubija vse one delavce, ki zagovarjajo amsterdamski pravec in ki so protivniki boljševiske taktike in komunističnega terorja. Tam niti teoretična razlaga ni dopustna, o kakem praktičnem organizatoričnem delu proti boljševiskem terorju pa sploh misliti ni. Kdor bi si pa kaj takega dovolil, ga takoj čaka obsodba. Najboljši dokaz temu pa je, da danes v Rusiji izven komunističnega glasila nobeno drugo glasilo ne sme izhajati. Delavstvo se tamkaj bori danes za ono svobodo, ki jo je pod krvavim carizmom imelo. Če bi se v boljševiski Moskvi izmed delavcev kdo dovolil izjaviti, da so komunisti grobarji delavskega razreda, bi bil čez 24 ur že na vešalih. Nasprotno pa je na socialističnem Dunaju. Tam se nahaja ena peščica deklasiranih komunističnih nesrečnikov, ki na vsa usta kriče: izdajalci, agenti buržuazije itd., a delavci jih ignorirajo, kakor garjeve ovce in jih pusté, da še v naprej na ta način dobivajo sredstva za svojo existenco.

Ali to, kar je v Rusiji in Moskvi — samo začasno — mogoče, je mogoče samo v ekonomsko nerazvitih državah z nekulturno delavsko maso.

To ni mogoče na socialističnem Dunaju.

Socialistična kultura se je v vrstah razredno zavednega proletariata že globoko ukoreninila. Za obrambo demokracije in svobode, katera jim je potrebna v vsakdanji borbi za zaščito moralnih in materialnih interesov, stojijo ogromni bataljoni delavske vojske. Tak proletarski Dunaj nam jamči, da bo demokracija zmagala na celim svetu. Radi tega vleče z magnetično silo k sebi ljudi in organizacije iz celega sveta. Na Dunaju se je zadnjih 5 let obdržalo veliko internacionalnih kongresov profesionalnih organizacij, dva internacionalna socialistična kongresa in pred kratkem tudi kongres amsterdamske internacionale.

Otvoritev kongresa.

V veliki dvorani delavskega doma, Luxemburgerstrasse št. 8—10, so bili vsi delegati iz vseh držav že zbrani. — Točno ob 10. uri dopoldan je tajnik železne internacionale s. Konrad Hg s toplim pozdravom otvoril kongres. — V svojem uvodu je orisal splošno situacijo in prilike v katerih se nahajamo. V jasnih obrisih je povdarjal vse fakte in značaj tega kongresa, ki ima učvrstiti internacionalno organizacijo kovinarjev. V vseh državah napada buržuazija delavske pridobitve, predvsem pa 8-urni delavnik. To ni več napad v posameznih državah, temveč to je postala internacionalna akcija kapitalističnega razreda. Za obrambo tega internacionalnega napada in da bodo kovinarji v stanu te napade zavrniti, je potrebno, da se internacionalna organizacija izgradi do popolnosti, da bo sposobna za take velike akcije. Mi se danes ne nahajamo v ofenzivi, temveč v obrambi in to na celi črti.

Nato je s posebnim pozdravom omenil Rumunijo in Jugoslavijo, v katerih državah naši sodruzi pod nadvse težkimi prilikami delajo in krepijo našo organizacijo. Poleg vseh težkoč je sodrugom v Jugoslaviji uspelo izvršiti popolno zedinjenje Saveze, zakar jim gre vsekakor pohvala. Izven Saveza so ostali elementi, katerim ni šlo za organizacijo, temveč za puče. Povdarja, da je bil dvakrat v Jugoslaviji in videl, s kakšnim težkočam se jugoslovanski kovinarji bore za povzdigo svojega Saveza.

Na temu kongresu je prvič navzoč zastopnik kovinarskega Saveza iz Španije, ki je pristopil k internacionali (kongres je burno pozdravil španske delegate) in bo tudi eden izmed delegatov pozdravil kongres.

Pevski zbor kovinarjev na Dunaju je odpel internacionalo, nakar je bil izvoljen izvrševalni odbor. Izvoljeni so bili: G. Solan (Belgija), F. Dornes (Dunaj), G. Reihel (Stuttgart), A. Gormen (London) in J. A. Hansen (Danska).

Predsednik s. Solan razglasi, da so na kongresu zastopani naslednji delegati: Belgija 5, Danska 3, Nemčija 10, Francija 2, Anglija 7, Holandija 2, Italija 3, Jugoslavija 1, Luksemburg 1, Norveška 2, Avstrija 20, Poljska 1, Rumunija 2, Švica 4, Švedska 3, Španija 2, Češkoslovaška 5 in Madjarska 4. Skupno 77 delegatov iz 18 držav. Kongresu je prisostvoval trdi tajnik amsterdamske internacionale s. Braun. Kongres se je spomnil tudi umrlih sodrugov: Hobsona, tajnika angleških kovinarjev in sodruga Mijakiča, tajnika madžarskih kovinarjev. Med delegati je bila opaziti praznina, odsoten je bil sodr. Merhain iz Pariza, ki leži že nad leto dni bolan. Sodr. Merhain je brez dvoma bistra proletarska glava in je vedno na kongresih briljiral s svojo odkritosrčnostjo in izrazito logiko. Zeleti je, da sodr. Merhain čimprej okreva in da se vrne v pokret, kateremu je prepotreben, tako v njegovi državi, kakor tudi internacionali.

Španski delegat sodr. Rogus Gercie pozdravlja ob priliki pristopa k internacionali kongres sledeče: Mi prihajamo iz države, ki je imela v svojih organizacijah vedno anarho-sindikalistične primese, kar je že splošno znana stvar. Mi smo sedaj najmlajši član internacionale, vendar je pa naš pokret že nad 30 let star in smo delali vedno v soglasju z vami. Specialne organizacijske neprilike v naši državi so nas do sedaj preprečavale, da nismo aktivno z vami sodelovali. Borba z destruktivnimi elementi je trajala skozi 6 let in je bila precej težavna. Upliv ruskih boljševiskov na naše kovinarje je bil precejšen in s čiščenjem nam je uspelo, da smo se te golazni iznebili. Sedaj smo te težkoče obvladali, po številu smo mali, ampak z jako vero v bodočnost. Želimo, da nas sodruzi v internacionali razumejo, in da verujejo v našo iskreno voljo, da smo pripravljeni žrtvovati vse, kar je potrebno, da ojačimo moč in upliv naše internacionale. Prihajamo k vam v polnem uverjenju, da smo s tem napravili svojo dolžnost kot razredna organizacija. (Buren aplavz španskim delegatom.)

Nato je prešel kongres k utrditvi dnevnega reda.

Med vsemi delegati vlada veliko navdušenje za intenzivno delo za ugotavljanje čvrstih temeljev naše internacionale. Internacionala se ima dograditi do viška borbene organizacije v pravem smislu besede. Mednarodni položaj delavskega razreda je tak, da ni več odlašati tega vprašanja. Internacionalni kapitalizem dela z vso paro na to, da uniči vse delavske pridobitve, priborjene z organizirano borbo delavskega razreda. Osemurni delavnik je v opasnosti. Zakonska zaščita in zavarovanje delavcev, na vse to pripravljajo delodajalci premišljen napad. Pri tem jim je dobrodošla velika in dolgotrajna industrijska kriza, ki vlada v celi Evropi. V vseh državah se odpušča delavce in bič brezposelnosti je vedno hujski. — Celo v državah, ki so bile do sedaj v povoljnem gospodarskem položaju, je brezposelnost jako občutna. Delodajalci svoje namere že ne skrivajo več, oni hočejo to situacijo izkoristiti, da vzamejo delavskemu razredu to, kar ga je dosedaj ščitilo. Stojimo pred velikim bojem. V nekaterih državah je že uveden 10urni delavnik, a v državah, kjer je delavski pokret slab, tam že diktirajo delodajalci delovne pogoje.

V taki situaciji zaseda internacionalni kongres kovinarjev. Njegovi sklepi bodo gotovo odločilni za kovinarje. Brez ozira na vse težkoče in težave, morajo biti sklepi jasni in precizni, da bodo dali zaupanje in nado delavcu, da si s svojo borbena organizacijo pribori boljše bodočnost. Jamstvo za te uspehe je močna in čvrsta internacionalna bojvena organizacija, katero pozdravljamo.

Rudarska stroka.

Grozna nesreča v Krmelju.

V noči med soboto in nedeljo se je pripetila v rudniku Krmelj pri Št. Janžu na Dolenjskem velika rudniška katastrofa, ki je uničila 10 življenj, 4 rudarje je pa smrtno nevarno poškodovala.

Uradna preiskava še ni dognala, v koliko so nesrečo zakrivila ev. slabe varnostne naprave. Preiskava se vrši dalje, zato se bomo, dokler preiskava ne dovrši svojega dela, vzdržali vsake kritike. Pač pa poročamo, da so poslane naše organizacije v Krmelj svojega strokovnjaka, ki ima nalog najstrožje preiskati, v koliko so varnostne priprave odgovarjale predpisom.

O nesreči imamo dosedaj naslednje poročilo:

V okolici Šent Janža je v soboto zvečer od pol 18. do pol 19. ure vladalo silno neurje. Utrgal se je oblak, voda je pridrla iz vseh bregov, napolnila grape in jarke ter poplavlila dolino. Jarek od Štrasberk-šahta proti separaciji, ki je v poletju večinoma suh in le ob deževju odvajava nekoliko vode, je narasel v silen hudournik, trgjal je zemljo in zlasti tamošnje nasipe, podrl vse mostiče in pred izlivom v potok Hinje udril v delavnice, električno centralo in strojarno. V delavnice je vdrila voda skozi okna in nanosila v nje blata, gramoza in drevesnih korenin. Vsako delo v delavnici je bilo vsled tega izključeno. V strojarnici so prišli stroji deloma pod vodo in so bili z blatom onečiščeni. — Vsled tega se je morala centrala in strojarna za nekaj časa staviti iz obrata. Železnica, ki pelje od Štrasberk-šahta do separacije, je mestoma na 1 m visoko sprana.

Voda je udrila tudi v Štrasberk-šaht z dneva, vendar ni napravila tu nobene posebne škode. Tam zaposleni delavci so se lahko pravočasno rešili. Ta del jame je samo v najnižjih prostorih deloma poplavljen.

Mimo Venče- in Andreja-šahta pelje tudi jarek, ki ima po navadi minimalne množine vode. Ta voda je ujeta v lesene žlebove in odpeljana v istihih preko nevarnega, raztrganega terena v Hinje-potok. V soboto je pridrlo z obojih pobočij v jarek momentano toliko vode, da je niso mogli žlebovi odvajati. Nabralo se je toliko vode, da je pričela pri višje ležečem Venče-šahtu v jamo prodirati. Nadalje od Venče-šahta proti Andrej-šahtu se je razlila preko žlebov ter napolnila tam se nahajajoče vsedline. Ko je vodstvo rudnika opazilo, da preti za jamo in v njej zaposleno osobje nevarnost, je poklicalo ob 18. uri vse delavstvo iz jame ter ga zaposlilo na površju pri vodoodvajalnih delih.

Ko je nevihta ponehala sta se podala v jamo nadpaznik Trkovnik in paznik Karlič. Tedaj ni bilo še v jami nič posebnega opaziti in tudi vode še ni bilo mnogo, dasiravno niso delovale črpalnice vsled ustavitve obrata v centrali. Opazila pa sta, da preti nevarnost, da se udere betonski zid v progi ca. 8 m pod površino. Tu je nastal pred nekaj časom jamski ogenj in se je s tem betonskim zidom zajezil. To mesto se nahaja pod nadzemeljsko usedlino, v kateri se je nabrala voda. Nevarnost je bila torej za jamo, če se zid poruši. — Vsled tega sta ukrenila, da pozoveta potrebno število delavstva, da ta zid zavarujeta.

Delavstvo se je baje spočetka branilo iti na delo, boječ se nevarnosti, ki mu je pretila, a po energičnem nastopu nadpaznika Trkovnika se je 13 mož odločilo, iti s paznikom Karličem v jamo. Prišedši v jamo, se podajo na delovni prostor, a predno so počeli z delom, je momentano porušil omenjeni zid. Potem je nastal tak puh, da je podrl lesovje in zveržil tračnice v obliko črke S.

Paznika Karliča in delavca Stek'aso je vrgel puh v stransko progo, pri čemer sta bila razmeroma malo poškodovana in sta se mogla še sama rešiti. Franc in Alojz Pristav sta prišla pod lesovje, vendar se jih je moglo še po daljšem opreznem delu rešiti in sta bila v ponedeljek popoldne prepeljana v ljubljansko bolnico. Trije mrtveci, to Martin Kanc, Franc Keše in strelni mojster Jernej Rugelj so bili še v noči od sobote na nedeljo prenešeni na dan. Ko

so Kešeta spravili izpod razvalin, je še nekolikokrat dihan, pa že v jami umrl.

Reševalna dela so se morala nato ustaviti, ker je bila nevarnost za zaposlene, da se udere na nje lesovje, kamenje, železje, kar vse križema leži, in nadtem se zopet na površju nabrana voda, koje odtok v jamo se je začasno zadelal, ni pa izključeno, da bi se pri odstranjevanju teh ruševin zopet odprlo. Radi tega je bilo nujno potrebno, reševalna dela začasno ustaviti, dasiravno so bili deli teles 4 mrtvecev še vidni med ruševinami, in zavarovati zaposleno osobje proti pretečim nevarnostim.

Uradna odposlanca in pritegnjeni strokovni izvedenec pa so si takoj pri prihodu ogledali kraj nezgode, se v prvi vrsti na podlagi kart, izpovedi vodstva in paznikov in ogleda prepričali, da je po njih mnenju izključeno, da bi bil še kdo živ v jami. Reševalna dela so se vršila nadalje pod njih nadzorstvom. — Do 5. ure zvečer (ponedeljek) je bil en nadaljni mrtvec rešen izpod razvalin in upanje je bilo, da bodo v noči vsaj še dve nadaljni trupli rešeni. Upati je tudi, da bodo tudi ostali mrtveci vsi v kratkem času spravljene iz jame brez posebne nevarnosti za pri teh delih zaposleno osobje.

Iz velikih posledic te katastrofe in iz dejstva, da so bili mrtveci in tudi oba živa rešena. Pristova skoraj nagi, se more sklepati, s kako silo in velikanjskim zračnim pritiskom je udrila voda v jamo. Ker sta pa nivoa vode nad zemljo in mesto vdora pod zemljo le kakih 8 m narazen, ni izključeno, da je bil ta silni puh in zračni pritisk posledica eksplozije. Kakor že omenjeno, je bilo z betonskim zidom zagrajeno podzemeljsko ognjišče, kakor se to večkrat v premogovnikih vrši. Ta zagrajeni prostor je bil napolnjen s plini in ko je voda vdrila vanj, je mogoče, da je nastala momentana eksplozija in porušila zid. — Natančne preiskavi vodi predstojnik Okrožnega rudarskega urada s pomočjo imenovanega rudarskega strokovnjaka. S temi preiskavami bo dognan po možnosti vzrok nesreče in eventualne krivde. O preiskavi sestavljeni zapisnik bo šele podal natančno sliko o poteku nezgode.

Zapisnik se bo po izvršitvi preiskave v prepisu predložil.

Smrtno ponesrečeni zapuščajo 6 vdov in 8 otrok, od kojih je eden rojen v letu 1911., ostalih 7 pa v letu 1920 in pozneje.

Ponesrečeni (smrtno) so:

Martin Ganc, Franc Keše, Jernej Rugelj, Ferdinand Lukek, Martin Strojine, Fran Umek, Edvard Ojstruh, Franc Kavčček, Martin Dolensšek in Martin Kos.

Odgovorni obratovodja, rudniški ravnatelj ing. Franc Červinka je bil za časa nesreče odsoten. Nahajal se je na dopustu in ga je nadomeščal obratovodja dnevnega kopa in nadnevnihi obratov, Franc Zupančič.

Kakor že uvodoma rečeno, še nimamo jasne slike, koliko je strašne katastrofe kriva elementarna nezgoda in v koliko so krive druge okoliščine. Čudno je pa vsekakor, kako se je moglo dopustiti že potem, ko je električna centrala prenehala z delovanjem in so sesalke stale, da je odšlo 12 rudarjev še enkrat v rov.

Istotako je vprašanje, če je bil betonski zid sploh varno in solidno zidan. Kajti naši industrijalci le preradi »hranijo« pri varnostnih napravah, le, žalibog, da oblast s svoje strani vse premalo nadzoruje in pritiska nanje.

V delavskem časopisju se neprenehoma čitajo pozivi, da so varnostne naprave zanemarjene — vendar se obalst redkokedaj zgane.

Preiskavo bomo pazno zasledovali in bomo, ko bo izvršena obširneje spregovorili.

Kemična stroka.

Vodstvo Osrednjega društva kemičnih delavcev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju je prevzelo na svoji seji z dne 30. julija svoje stališče do vseh važnejših točk dnevnega reda. Iz tozadevne resolucije navajamo posebej tiste točke, ki niso že rešene s sklepi konference.

I. Glede »Delavca«.

Da se naj nudi list »Delavec« centralni upravi »Svobode« brezplačno.

II.

Glede združitve še neujedinjenih Osrednjih društev v močnejše saveze: a) da se pridružijo »Splošni delavski Uniji« vse stroke obrtnega značaja, razven kovinske in lesne stroke, isto tako tudi poljski delavci. Unija naj se razdeli v posamezne podzveze;

b) Da se pridruži Osrednje društvo kemičnih delavcev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju z vsemi dosedanjimi strokami v smislu sporazuma na plenarni seji Osrednjega društva, z dne 22. maja t. l. »Obče radničkemu savezu Jugoslavije«, v katerem se združijo vse dosedanje stroke našega Osrednjega društva. V to stroko se pritegne na podlagi pravil »Glavnega radniškega saveza«, člen 30, še tekstilno in usnjarsko stroko.

(Konferenca je ugotovila, da ni kompetentna sklepati o drugačni razmejitvi savezov, kakor je predvidena v pravilih Glavnega Radniškega Saveza.

Vendar se je pridružila mnenju, da je potrebno, da si upostavijo stroke obrtnega značaja skupno tajništvo in je naročila novi Strokovni komisiji, da dela na tem, da prenesejo obrtne stroke svoj sedež v en kraj in da si postavijo skupno tajništvo).

(Dalje prih.)

Monopolska stroka.

Tobačna tovarna.

V sredo, dne 30. julija smo imeli shod, ki ga je sklicala tukajšnja podružnica Saveza monopolnih delavcev. Na tem shodu smo zavzeli stališče do zavlačevanja pravilne rešitve našega meznega vprašanja. Po sklepu shoda smo poslali na vsa kompetentna ministrstva resolucijo sledeče vsebine:

Gospod minister!

Preteklo je že 14 mesecev, odkar je vložil Savez monopolnih delavcev svojo

spomenico za izboljšanje plač monopolnih delavcev. V prilogi smo obrazložili, kako upravičena je zahteva po tem povišku.

Vkljub temu se rešitev naše zahteve neprestano zavlačuje. Sicer je na podlagi sklepov Monopolske direkcije z dne 12. maja in sklepa Ministrskega sveta 19. julija t. l. sklenjeno, da se povišajo mezde monopolnega delavstva dnevno za 4 Din. Vendar se ta povišica še vedno ne izplačuje.

Prosimo g. minister, da ukrenete, da se povišica nemudoma izplača in da se izplačilo več ne zavlačuje.

Dalje opozarjamo, da se je istočasno, ko se je ta povišica dovolila, omejilo v naši tovarni draginjske doklade in to:

1. za nezakonsko deco;
2. za družinske člane, ki presegajo število 3;
3. delavkam, ki imajo svoje može v privatnih službah za vse otroke.
4. za žene, ki niso zaposlene v tobačni tovarni.

S temi omejitvami je za večino našega delavstva reducirana povišica na minimum, v nekaterih slučajih pa bodo delavci na slabšem, kakor so bili do sedaj.

V očigled temu ponovno opozarjamo na še vedno nerešeno vprašanje plač monopolnega delavstva, utemeljujemo to v prilogi in prosimo, da blagovoli g. minister odrediti, da se naše plače pravično regulirajo.

Upravičenost naših zahtev je razvidna iz prilog, ki jasno kažejo, kako zelo so zaostale naše plače za življenjskim minimum in ki kaže v kako kričečem nesorazmerju je razmerje med sedanji in predvojnimi realnimi plačami in realnimi cenami izdelkov.

Naša zahteva je prejkoslej povišanje plač na predvojno višino.

V Ljubljani, dne 31. julija 1924.

Savez monopolnih delavcev, podružnica Ljubljana.

K tej vlogi smo priložili sledečo prilogo:

RAZMERJE

predvojnih in sedanjih realnih plač in razmerje med predvojno in sedanjo ceno izdelkov.

(1 Din je enak glasom priložene indeksne preračunbe 0 052 predvojnih kron)

I. Razmerje realnih plač.

Kategorija	Zasluzek l. 1914	Zasluzek l. 1924	Zasluzek 1924 iznešen v predvojni valuti	Zasluzek znaša v % predv. zasl.
Profesionisti	24—	207·24	10·77	53·2
Moški delavci	20—	168·84	8·78	43·9
Ženske	18—	149·40	7·76	43—

II. Razmerje cen izdelkov.

	Cena 1914 v vinarjih	Cena 1924 v Din	Cena 1924 v predv. vin.	Izdelki dražji za %
Cigarete	2—3	0·50—1—	2·6—5·2	30—73

Kulturne organizacije.

Vzgajajmo sami svoj naraščaj!

Centralni odbor »Zveze delavskih žena in deklet« je sklenil na svoji zadnji seji ustanoviti delavsko društvo prijateljev otrok.

Da se seznanimo tudi pri nas s pomenom tega društva, ki deluje že več let po Nemški Avstriji, naj opišem na kratko naloge in delovanja tega društva. Namen društva je medsebojna pomoč staršev in zavednega proletariata pri vzgoji delavskih otrok.

Društvo dobiva svoja sredstva iz redne članarine, iz otroškega vinarja strokovno organiziranih, in čistega dobička raznih prireditev, prispevkov delavskih zadrug ter vladnih subvencij.

Društvo deluje tako-le:

V krajih, kjer hodijo matere od doma na delo v razne tovarne ali urade, se ustanove dnevni domovi, kjer varujejo vsposobljene osebe otroke, jim pomagajo pri učenju, jih vadijo v petju, telovadbi, športu ter v prednašanju dramatičnih predstav.

Da se pri vsem tem ne pozabi vcepiti v mlada srca raznih kreposti, ki človeka oplemenitijo, kakor n. pr. strpljivost, solidarnost, uslužnost, zmernost itd. je samo ob sebi umevno.

Ob nedeljah in praznikih se zbero otroci ob določeni uri in kraju, od koder jih povede par prijateljev otrok na

izprehod, oziroma na izlet. Društvo skrbi za počitniške kolonije ter okrevališča in gozdne učilnice za bolne in slabotne otroke. Ni treba povdarjati, da se zavzema društvo za osirotele in po brezvestnejih izkoriščane in zatirane otroke.

Mesečno enkrat povabi društvo starše in prijatelje mladine na roditeljski sestanek, kjer se vrše posvetovanja glede vzgoje in se starši obveste o eventualnih naredbah vlade in šolskih oblasti. Tam tudi starši podajo lahko razne pritožbe. Razume se, da je ob takih priiskih preskrbljeno za podučna predavanja. Velika je materialna pomoč, ki jo ima proletarijat od tega društva prezreti moralne koristi, ki jo nudi to društvo proletarskemu pokretu. Ljudje, ki so vzrasli takorekoč v organizaciji, od nje uživali sladkosti mladih dni, organizacije gotovo ne bodo prezirali, in bodo gotovo dobro funkcionarji in bojevniki na pohodu socialistične družbe.

Gibanje draginje.

V naslednjem podajamo draginjski račun za mesec avgust 1924.

Zanimivo bo primerjati ob tej priliki, kako se gibljejo pri nas cene v zadnjih mesecih. Naše draginjske številke kažejo tozadevno tole sliko:

Eksistenčni minimum za mesec februar 1924 za 5-člansko družino (mož, žena in 3 otroci, stari 12 let, 7 let in 1½ leto):

Mesečna potreba kg, l	Za enoto Din	Skupaj Din
Moka št. 0	15	7—
» za kuho	10	6·50
Krušna moka	10	5·50
Koruza	20	35—
Krompir	70	1·25
Fižol	3	5—
Meso I. vrste	11	26·50
» II. »	10	23—
Mast	3	37·50
Sol	1	3·50
Olje	1½	28—
Riž I. vrste	2½	14—
» II. »	2½	10—
Sladkor, kocka	2	23—
» kristalni	2	21·50
Kava Santos	0·7	52—
» Rio	0·7	48—
Kavne primesi	0·1	24—
Milo	1	19—
Kis	½	5—
Čaj	0·1	75—
Mleko	20	4—
Rum	½	32—
Drva	1 m ³	190—
Premog	2 q	48—
Čevlji	pol para	300—
Kamgarn	1 m	300—
Seviot	1 m	160—
Molinos	1 m	20—

Din 2989 40

je bil eksistenčni minimum 1. avgusta 1924.

Opomba: Računamo, da odpade od tega zneska 32 odstotkov za težkega delavca, 25 odstotkov za ženo, 20 odstotkov za otroka nad 12 let, 17 odstotkov za otroka v šolski dobi, 3 odstotke za mallega otroka. Pri samcih, ki ne živijo v skupnem gospodinjstvu računamo, da je treba pribiti k zgornji vsoti 50 do 70 odstotkov.

september	Din 2340·60
november	Din 2340·20
december	Din 2322·50
januar	Din 2324·25
februar	Din 2354·25
avgust 1924	Din 2989·40

Iz tega vidimo, da so pri nas narasle cene od meseca februarja za 27 odstotkov.

Pri tej ugotovitvi pa ne moremo nikdar dovolj povdariti, da znašajo plače našega delavstva komaj 60 do 70 odstotkov predvojnega normala.

Opozoriti moramo dalje na to, da je pri nas cela vrsta podjetij, ki svojemu delavstvu že od leta 1922 dalje niso zvišala plač.

Vendar je od takrat draginja napram sedanjemu stanju znatno narasla.

Naša draginjska številka za julij 1922 znaša samo 1305 Din, za oktober 1922 Din in je od takrat naprej stalno rastla, dokler se ni avgusta 1. 1923 ustavila.

Naše delavstvo je po večini tako slabo plačano, da od tega ne more živeti. Ono živi tako, da se dolži in da črpa iz skromnih prihrankov, ki si jih je v tej ali oni obliki še pred vojno nabralo. Vse te prihranke daje kot svoj tribut našemu nenasitnemu mlademu kapitalizmu, ki postavlja iz teh razlaščenih kamnov svoja podjetja, svoje tovarne, svojo sveto osebno lastnino.

Splošno konzumno društvo „Posavje“ v Zagorju ob Savi.

VABILO

Krajevni zbori se vršijo:

- za prodajalno Zagorje, dne 29. avgusta 1924 ob 4. uri popoldne v prostorih konzumnega društva v Zagorju.
- Za prodajalno Loke, dne 28. avgusta 1924 ob 4. uri popoldne v prostorih konzumnega društva na Lokah (v čitalnici).
- Za prodajalno v Velenjah, dne 2. septembra ob 6. uri zvečer v prostorih konzumnega društva samega.

Dnevni red na vseh krajevnih članskih zborovanjih je:

1. Računsko poročilo.
2. Volitev krajevnih odborov in delegatov na glavni občni zbor.
3. Predlogi za glavni občni zbor.

Glavni občni zbor se vrši dne 28. septembra 1924 ob 2. uri popoldne v Zagorju v lastni hiši.

DNEVNI RED:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Računsko poročilo za leto 1923-24.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Sklepanje o čistemu prebitku.
5. Volitev treh nadzornikov.
6. Volitev dveh članov načelstva.
7. Razne interpelacije in vprašanja.

Nadzorstvo.

Pride pa čas, ko se obleke ne bodo dale več narobe obrniti in ko bo prodajna zadnja prezadolžena hišica.

Takrat tako ne bo šlo več naprej. — Podjetništvo računa danes z razbitjem delavskih organizacij in z ojačenjem reakcionarnih sil.

En dinar je bil vreden koncem julija toliko, kakor 0·048 predvojnih kron.

Ako pomnožiš svojo sedanjo, v dinarjih izraženo plačo s številko 0·048, najdeš koliko bi znašal tvoj sedanji tedenski zaslužek, ako bi dobival plačo v predvojnih kronah. Tako lahko primerjaš svoj sedanji zaslužek s predvojnimi. Enako lahko preneseš tudi sedanjo ceno izdelka, ki ga prideluješ v predvojne krone in primerjaš predvojno in sedanjo ceno izdelkov.

Izračunajte to za Vaš obrat in za Vašo plačo in pošljite rezultate uredništvu Delavca, ki bo črpalo iz tega dragocene podatke za obrambo vaših interesov.

UDR v Zagorje 24. t. m. na izlet!

V imenu GR SJ.:

Izdajatelj: Franc Svetek.

Odgovorni urednik: Jože Berdajs.

Tiska tiskarna Makso Hrovatin.

Udruženje Delavskih rediteljev

Edinica „Engels“ v Šoštanj

vabi na

družabno prireditev

ki se bo vršila v nedeljo, dne 17. avgusta v prostorih hotela „Jugoslavija“.

Na vsoporedu med drugim nastop pevskega odseka „Svoboda“, godba, razni šaljivi prizori, radiotelefon, šaljiva pošta, brezžični brzojav in ples.

Kdor se hoče zabavati par uric v neprisiljeni družbi naj poseti to našo prireditev.

Začetek točno ob 4. uri pop. Vstopnina Din 5—.

Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo krojev, pričakujemo, da se odzovejo vsi prijatelji našega društva v polnem številu.

Živel! Edinica „Engels“.

All si član konzumnega društva!